جەلىدەگى، جەلىدەن تىسقارىغى تۇتىنۇ ورلەپ، مادەنىيەت ـ ساياحات قىممەتلەرى "بۇلتىق تەرمىنالىغا" شىقتى

□ شينخۋا اگەنتىگىنىڭ تىلشىلەرى

قياق كۇرش جەۋ، ئىستى دوربا ئىلۋ، ايداغارشا قايىق جارىسى، مىنە بۇل دۇان ـ ۋ مەرەكەسىنىڭ مادەنىيەت جالغاسىمى. سونىمەن بىرگە، وسى كەزدە تاۋار تۇتىنۇى كۇشەيىپ، حالىقتىق سالت ـ سانا مەرەي توي قىممەتلەرى "بۇلتىق تەرمىنالىغا" شىعىپ، ئداستۇرلى مەرەكە ئداۋىردىڭ جاڭا ەرەكشەلىگىن ايگىلەدى.

قياق كۇرىشتىڭ ئىسى اڭقىپ، جەر ـ جەردىڭ مادەنىيەت ـ ساياحات قىممەتلەرى "بۇلتىق تەرمىنالىغا" شىقتى

دۇان ـ ۋدىڭ 3 كۇندىك دەمالىسىندا شاڭخاي قالاسىنىڭ تۇرعىنى شۇي حايچيڭ ۇزاق ۋاقىت جۇزدەسپەگەن تۇىس ـ تۇعاندارىمەن، دوس ـ جاراندارىمەن تاعى دا باس قوستى، تۇىس ـ تۇعاندارىدى، دوس ـ جاراندارىدى ارالاغاندا ارينە، جەۋگە ئتيستى تاعام قياق كۇرىش بولماسا بولمايدى. "دۇان ـ ۋ ەلمىز ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۇ كەزەڭىنە ايىاق باسقاننان بەرى، تۇڭعىش رەت تۇىس ـ تۇعاندارمەن، دوس ـ جاراندارمەن باس قوسۇعا ساي كەلەتىن، ئبىر ـ ئبىرىنىڭ امانداسىن تىلەيتىن جۇڭحۋانىڭ ئداستۇرلى مەرەكەسى بولدى"، ـ دەدى شۇي حايچيڭ.

تۇرعىنداردىڭ تۇتىنۇ ىنتاسى جوعارىلادى، ايتۇلى قياق كۇرىش ونىمدەرىنىڭ جەلىدەگى، جەلىدەن تىسقارى ساتىلمى ئوتىمدى بولىپ، شاڭخاي قالاسى وڭىرىندەگى دۇكەندەردىڭ ەسىك الدىنا قويىلىپ، تۇتىنۇشىلار ۇزىننان ـ ۇزاق قاتارعا تۇرىپ ساتىپ الدى؛ تىكە بەرىلمەدە، ينتەرنەتتە ساتۇ تەكشەسىندە تۇراپتاستار ئبىر جاعىنان نقپالداسىپ، ئبىر جاعىنان "تۇردا ساتىپ الدى".

شيڭحۋالوۋ ازىق ـ تۇلىك، اس ـ سۇ جارنا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس ديرەكتورى جى جيڭ بىلاي دەدى: بيىل دۇان ـ ۋدا سۇرانسقا قاراي 3 ميلليون 800 مىڭنان استام قياق كۇرىش جاسالىپ، بىلتىرعى ئونىم مولشەرىنەن ەسەلەپ ارتتى. ادەمى، باعاسى ارزان قاپتالعان قياق كۇرىشتەردىڭ ساتىلمى ئوتىمدى بولۇمەن بىرگە، باعاسى 150 نەشە يۇاننان 250 نەشە يۇانعا دەيىنگى سالەمەمە قورابىنا سالىنعان قياق كۇرىشتىڭ سۇرانسى دا بارىنشا ارتتى.

"ىندەتتى باستان كەشكەن ادامدار دەنساۋلىققا باسا ئمان بەرەتىن بولدى، ازىق ـ تۇلىك، اس ـ سۇ تۇتىنۇىنىڭ دەڭگەيى كوتەرىلىپ، ئتپتى دە كوپ تۇتىنۇشىلار ينتەرنەتتە ساتىپ الۋعا داعدىلاندى"، ـ دەدى جى جيڭ.

6 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنىنەن 21 ـ كۇىنە دەيىن، تاۋباۋ تيانماۋ تەكشەسىندە قياق كۇرىشتىڭ كەلىسىم سوماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 153% ارتتى. مۇنان سىرت، جابىسقاق كۇرىش، قياق كۇرىش جاپىراعى سياقتى ازىقتىق مالتەرياليدارىنىڭ كەلىسىم سوماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن زور مولشەردە ارتتى، سوندداي ـ اق "زىرىشيڭ" قياق كۇرىشى، "رىنزاۋروۋ" قياق كۇرىشى سياقتى جاڭا ئونىم تۇرلەرى مولايدى.

جەر ـ جەردىڭ مادەنىيەت ـ ساياحات قىممەتلەرى دا ايشقىتالا ئتۇستى. شاڭخاي حۋانلىگۇدىڭ "'قياق كۇرىشى' شاتتىعنان ئلازات الۋ" ئداستۇرلى قىممەلى ناق مايدانىندا شايىنەككە جەبە تاستاۋ ئداستۇرلى قىممەلى كوپتەگەن ساياحاتشىلاردى قاتىناسۇعا باۋرادى؛ شاڭخاي حايچاڭ تەڭىز ـ مۇحيت باقشاسى جۇلدىزدى ئتۇن بازارى قالپىنا كەلدى. شي ـ انداعى داتاڭ ئتۇنسز قالا جاياۋلار كوشەسىندە ساياحاتشىلار وزدەرى جاساعان ۇرمەبۇرشاق پىراندىگىن جەي ئجۇرىپ، "تاڭ ارۋلارى" ورىنداعان ئان ـ ئبي كونسەرتىن تاماشالادى؛ دامىڭگۇڭ مەملەكەتتىك ەسكى جۇرت باقشاسندا ادامدار تاڭ كىمدەرىن كىيىپ، كۇشالا تۇتاندىرىپ، سۇ جاڭعاعن وراپ، ئداستۇرلى سالت ـ سانا مەن وسى زامانعى تۇرمىستى توعىستىردى.

ئداستۇرلى حالىقتىق سالت ـ سانا قىممەلى "بۇلتىق تەرمىنالدا" تىپتەن تىرشىلىك تىنىسىن مازداتتى. چۇي يۇاننىڭ مەكەنى حۇبەي ولكەسىنىڭ زىگۇي اۋدانىندا بۇرىنعى جىلدارداعى ايداغارشا قايىق جارىسى، اندىز ورۋ، ولەڭ ايتۇ سياقتىلاردان وزگەشە جەلىدەن تىسقارى ادامدار سەڭدەي سوعىلىسقان كورىنىستەر جارىققا شىعىپ، "2020 ـ جىلعى چۇي يۇاننىڭ مەكەنىندە دۇان ـ ۋ مادەنىيەت مەرەكەسى" "بۇلتتا" شەمىلدىعىن اشتى. "چۇي يۇان مەكەنىندەگى بۇلت كورمەسى" بەتىنە كىرىپ، بەينەجازبا جالعانمەن باساتىن بولساق، كورەرمەندەر "چۇي يۇان مەكەنىندە دۇان ـ ۋدا ازا تۇتۇ" سالتاناتىنىڭ ناق مايدانىندا تۇرعانداي سەزىنەدى.

اۋرۋدى الاستاپ، ىندەتتەن ساقتاندى، "ىندەتپەن" شايقاسۇ سەنمى كۇشەيدى، تۇرمىس الاڭسز بولدى

شي ـ انداعى قالا دارەجەلى بەدىزاتتىق مادەنىيەت مۇرا نسانى يانتاماقتا ۇلپاسىنان سۇرەت سالۇ ونەرىن جالعاسترۇشى جاڭ باۋلان داتاڭ ئتۇنسز قالا جاياۋلار كوشەسىنىڭ ئبىر كورمە ورنىندا ساياحاتشىلارعا ئىستى دوربانى قالاي جاساۋدى كورسەتتى. "ۇىتتى جويىپ، كەسىردى الاستاۋ دۇان ـ ۋ مادەنىيەتىنىڭ ماڭىزدى قۇرامداس بولىگى، 'دۇان ـ ۋ كەلگەندە بەس ۇىت الاستالادى'، سوندىقتان دا ادامدار ئىستى دوربا اسادى".

ول بىلاي دەدى: ەلىمىز ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۇ كەزەڭىندە تۇر، ادامداردىڭ اۋرۋدى الاستاپ، ىندەتتەن ساقتانۇعا باسا ئمان بەرۋدە، ماسكى تاعۇ، ئجيى قول جۇۋ، ارالىق ساقتاۋ، ئبولىنىپ تاماقتانۇ سياقتى جاڭا ادەتتەر دۇان ـ ۋدىڭ ئداستۇرلى سالت ـ سانا ەسىمەن ئوزارا ۇندەستى.

چۇڭچيڭنەن كەلگەن ساياحاتشى دۇ گاڭ شي ـ ان اسحاناسنا كەلىپ ئدامدى تاماقتان قۇزىرلاندى. اسحاناعا كىرۋدىڭ الدىندا ئنومردى جايمالاپ، تەمپەراتۇرا ولشەتۇ، اسحاناڭ ىدىس ـ ياقتارىن قاتاڭ زارارسىزداندىرۇ، تاماقتانعان كەزدە ورتاق ساقپى، قاسىق بىستەتۇ سياقتى ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ شارالارى ونى ايرىقشا الاڭسز ەتتى. "جان ـ جاقتى ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ شارالارى ادامدارعا 'ىندەتپەن' شايقاسۇ سەنمى بار ەكەندىگىن، الاڭسز تۇرمىس كەشىرۋگە بولاتىندىعىن بارىنشا سەزىندىردى"، ـ دەدى دۇ گاڭ.

بۇكىل ەل بويىنشا A دارەجەلى 10 مىڭ 64 ساياحات كورىنىس ئوڭىرى قالپىنا كەلىپ، سىرتقا ەسىك اشتى، جەر ـ جەردەگى ساياحات كورىنىس وڭىرلەرى "سانعا شەك قويۋعا، الدىن الا كەلىسۋگە، ۋاقىت كەزەگىنە بولۋگە" تابانىدى بولىپ، ساياحاتشى قابىلداۋ مولشەرىن ەڭ جوعارعى كوتەرىمدىلىك مولشەرىنىڭ 30%ىنان اسىرمادى. شاڭحايدا 100 نەشە ورىنداعى مەملەكەتتىك A دارەجەلى كورىنىس وڭىرلەرى ەسىك بەلەتىنە الدىن الا كەلىسۋ مەحانيزمىن جالپى بەتتىك اتقارىپ، "ساياحاتقا الدىن الا كەلىسۋدى" ۇدايىلاندىرۋ جوننىندە نزدەنىس جاسادى. حۇبەيدا مادەنىيەت ـ ساياحات ورىندارىن، سارايلارىن قالپىنا كەلتىرۋ، اشىق ۇستاۋ جوباسىن باعىتتامالى تۇردە جاسادى، مىسالى، حۇبەي ولكەلىك كىتاپحاناسى كىتاپتاردى باسقارۋدى كۇشەيتۋگە ايرىقشا ئمان بەرىپ، قايتارىلعان جانە پايدالانۇعا بەرىلگەن كىتاپتاردى قاتاڭ تۇردە ئونىمدى زارارسىزداندىردى.

ئوندىرىس كاسىپورىندارى قىزمەتكەرلەردى ۇىتەمە قىزمەت ىستەۋگە ۇىمداستىرىپ، تۇتىنۇدىڭ قاۋىرت مەزگىلىندە ئتۇرلى ونىمدەرمەن قامداۋدى قامتاماسىز ەتتى. شيڭحۋالوۋدىڭ شاڭحايعا ورنالاسقان بۇمەن پىسىرىلاتىن ازىق ـ تۇلىكتەردى ئوندىرۋ سەحىندا قىزمەتكەرلەر قياق كۇرىش جاپىراعىن جەتىك اۋدارىپ، كۇرىش جارماسى، جاس ەت سياقتىلاردى قوستى...

جى جيڭ بىلاي دەپ تانىستىرىپ، تيمدىلىك جاساۋ سياقتى تاسىلدەر ارقىلى تۇتىنۇدى جەبەدى. "دۇان ـ ۋ مەرەكەسى كۇنى ساتۇ ورتالىعىندا قاريدار مولشەرى 38 مىڭ ادام ـ رەتكە جەتپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5% ارتتى"، ـ دەدى حۇيجيا شىداي سانجى زات ساتىپ الۋ ورتالىعىنىڭ باس ديرەكتورى شى ينلاڭ.

كەشكى ساياحات، كەشكى كوڭىل اشۋ الۋان ئتۇرلى بولدى

6 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى ساعات 20دا، مەملەكەتتىك 4A دارەجەلى ساياحات كورىنىس ئوڭىرى ـــ كورلا قالاسى اققۇ وزەنى ساياحاتىنىڭ شاعىن ورلەۋىن قارسى الدى.

نىمرت ۇىرىلىسىمەن اققۇ وزەنى كورىنىس وڭىرىندە شىراقتار سامسىپ، كوپتەگەن ساياحاتشىلار كول جاعاسىن بويلاي شىراق نۇرىمەن الۋان تۇسكە بويالعان اققۇ وزەنىن تاماشالادى. كوپتەگەن جاستار قول تەلەفوندارىمەن، تىكە تاراتۋ تۇعىرى ارقىلى بۇكىل ەلىمىزدەگى تۇراپكەرلەرگە كوركەم المۇرت قالاسىنىڭ كەشكى كورىنىسىن تانىستىردى.

ئبىر ـ بىرلەگەن سىرتقى ئپىشىنى سۇيكىمدى، يقۋاتى تولىق جىلجىمالى اس ـ سۇ كولىكتەرى ساياحاتشىلار مەن توڭىرەكتەگى تۇرعىندارعا قولايلى، تەز قىزمەت وتەپ، كەشكى اققۇ وزەنىن دۇمانعا بولەدى.

6 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى كەشتە ماناس اۋدانى ئجۇزىم ارامى باقشاسىندا لازەر ساۋلەسى سالتاناتى تاعى دا شىمىلدىعىن اشپ، قالىڭ ساياحاتشىلار مەن جەرگىلىكتى ورىنداردىڭ تۇرعىنداردى كەلىپ تاماشالاۋعا باۋرادى. اسەم دە كوز جاۋىن الار سۇ كورىنىسى مەن شىراق نۇرى ساياحاتشىلارعا ئبىر مايدان تاماشا كوز قانارلىق سالتانات سىيلادى.

دۇان ـ ۋ مەرەكەسى كەزىندە ۇرىمجىلىك ساياحاتشى لۇ جيۋان مەن دوستارى ماناسقا ساياحاتتاي كەلدى. "كۇندىز سازدىقتا الۋان گۇلدەردى تاماشالادىق، كەشتە بال شاراپ ئشىپ، ئدامدى تاعامدار جەدىك، كەشكى كوردىنستەن ئلازات الدىق، ماناس ەرەكشە كوركەم ەكەن"، ـ دەدى لۇ جيۋان.

"جۇرتشىلىقتىڭ جاقسى ماڭنان كەشكى ساياحات، كەشكى دەنە شىنىقتىرۋ، كەشكى كوڭىل اشۋ قاجەتتى قاناعاتاندىرۋ ۇىمداستىرۋ ورتالىعىنىڭ كەشكى تيجارات ۋاقىتى بارعان ساينى ۇزاردى، ودان سىرت، باعادا ەرەكشە تىمدىلىك بار، ئبىز وسندا كەلىپ زات ساتىپ الىعاندى جاقسى كورەمىز"، ـ دەدى قالا تۇرعنى مىڭ يۇيشان.

جەر اۋماعى 220 مىڭ شارشى مەتر كەلەتىن حۇيجيا شىداي سانجى زات ساتۇ ورتالىعى سانجىداعى ەڭ ۇلكەن زات ساتىپ الۋ، اس ـ سۇ، سەيىل ـ سەرۋەن، كوڭىل اشۋ سياقتىلار شوعىرلى ئبىر تۇلعالانعان تۇرمىس، دەمالىس تۇرىندەگى قالا جالپىلىق تۇلعاسى. تۇتىنۇعا تۇرتكى بولىپ، كەشكى ەكونومىكانى گۇلدەندىرۋ ۇشىن، دۇان ـ ۋ مەرەكەسى كۇنى بۇل ساتۇ ورتالىعى تيجارات ۋاقىتىن ۇزارتۋ، باعانى ئتۇس